

Anti-pest protocol basisschool ter Does

Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoeken blijkt dat zo'n 380.000 leerlingen in Nederland slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters.

De omvang en de zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen, in het bijzonder door de ouders en door de leerkrachten.

Algemeen

1. De taak van de schoolleiding:

a. Bewustwording.

De schoolleiding is doordrongen van de ernst van de problematiek. Op elke school wordt gepest. Men moet zich realiseren dat er wat aan gedaan moet worden. De aanpak staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van schoolbeleid als onderdeel van een goed pedagogisch klimaat.

b. Stellingname.

De schoolleiding maakt naar buiten toe, zowel naar leerkrachten, naar leerlingen als naar ouders duidelijk dat pesten niet toelaatbaar is. Slachtoffers weten dat "de school" aan hun kant staat; pesters en leerlingen, die pesters kunnen worden weten dat er op ze gelet wordt.

c. Maatregelen.

De schoolleiding zorgt dat er een plan van aanpak is om pestgedrag aan te pakken. Zorgt dat iedereen op de hoogte is van het plan van aanpak.

Zorgt dat alle geledingen de aanpak ondersteunen.

De schoolleiding neemt concrete maatregelen nemen, die niet na een tijdje ophouden, maar blijven voortduren. Maatregelen die zijn gericht op het regelen en ondersteunen van het bestrijden van pesten (bestrijdingsmaatregelen) en maatregelen die vangnetten voor slachtoffers in het leven roepen (vangnetmaatregelen.)

d. Bestrijding van pesten ondersteunen.

Er is een plan van aanpak gemaakt hoe men om moet gaan met pestproblemen.

Leerkrachten worden gestimuleerd en krijgen de gelegenheid om een cursus te volgen om pesten effectiever te hanteren.

De school werkt structureel aan het ontwikkelen van sociale vaardigheden.

2. De taak van de leerkracht:

a. Bewustwording.

Wat geldt voor de schoolleiding geldt ook voor de leerkracht.

De leerkracht moet gespitst zijn op signalen die de kant van pesten op kunnen gaan.

b. Stellingname.

De groepsleerkracht maakt naar de leerlingen toe duidelijk dat pesten ontoelaatbaar is.

Slachtoffers weten dat "de leerkracht" aan hun kant staat; pesters en leerlingen, die pesters kunnen worden weten dat er op ze gelet wordt.

c. Maatregelen.

Er zijn geen vaste klip en klare maatregelen die overal en altijd werken. Elke klas, elke leerkracht en elke situatie is verschillend. Wel is een aantal maatregelen te noemen waaruit de leerkracht kan putten bij de bestrijding van pestgedrag. We kennen de preventieve maatregelen om pesten te voorkomen, we kennen de curatieve maatregelen om reeds plaatsvindende pestpraktijken een halt toe te roepen.

d. Voorkomen van pesten.

De omgeving aanpassen zodat er geen gelegenheid is om te pesten. Schoolregels afspreken en erop toe zien

dat deze nageleefd worden.

Agressie en geweld kanaliseren door in gesprek te gaan en/of afleiding te bieden. Leerlingen eigen verantwoordelijkheid te geven en creatief om te leren gaan met schoolfrustraties. Sociale vaardigheden trainen. Zelf het goede voorbeeld te geven.

3. Bestrijden van pesten.

Er zijn twee soorten maatregelen om het pesten te bestrijden nl.: confronterende maatregelen en niet-confronterende maatregelen.

Confronterende maatregelen houden in dat de groep openlijk en direct wordt aangesproken op de pesterijen. B.v. door van het pesten een lesthema te maken, hulp bieden aan de slachtoffers of door te verwijzen, gesprekken aan te gaan met de pesters en hun ouders, de gepeste en zijn/haar ouders en de rest van de groep en eventueel hun ouders.

Niet confronterende maatregelen houden in dat het pestprobleem in de groep via een indirecte manier bespreekbaar wordt gemaakt door het onderwerp pesten aan te bieden via onderwerpen als machtsmisbruik of oorlog en vrede. Daarnaast moet hulp geboden worden aan het slachtoffer en de pester. Niet confronterende maatregelen worden toegepast b.v. bij het vermoeden van pestgedrag.

4 Het belang van vangnetten.

Zelfs al doe je als school een krachtige poging om het pesten tegen te gaan, dan nog kan pesten de kop op steken. In dat geval is het belangrijk dat het slachtoffer altijd bij een schoolvertrouwenspersoon of stichtingsvertrouwenspersoon moet kunnen aankloppen voor hulp.

Vertrouwenspersonen worden aangesteld door resp. het bevoegd gezag en de schoolleiding en gepubliceerd in de schoolgids, het informatieblad en de informatiekalender.

Voldoen de contacten met vertrouwenspersonen niet, dan is er de mogelijkheid een klachtenprocedure in werking te stellen.

Klachtencommissie en klachtenprocedure wordt ingesteld door het bevoegd gezag van de school. Adres staat in de schoolgids, de procedure is op aanvraag verkrijgbaar

5. Plan van aanpak als pesten geconstateerd wordt.

Wanneer we pestgedrag vermoeden, treedt degene die dit signaleert onmiddellijk in actie. In overleg met het kernteam wordt een vervolgroute uitgestippeld. In deze vervolgroute volgen we een meersporige aanpak waarin we onderscheid maken in activiteiten gericht op:

- de dader;
- het slachtoffer;
- de ouders;
- de meelopers;
- het schoolteam.

Bij twijfel over de vraag of er sprake is van pesten, vindt altijd een nader onderzoek plaats. Wordt tot onderzoek overgegaan, dan zullen ouders van het vermoedelijke slachtoffer en de eventuele dader als eersten en afzonderlijk worden betrokken bij het onderzoek en de vervolgactiviteiten.

Wanneer er sprake kan zijn van pesten, wordt met de mogelijke dader(s) een confronterend gesprek aangegaan. Duidelijk wordt gemaakt welk gedrag niet wordt geaccepteerd. De pester komt voorlopig "onder curatele"; zijn bewegingsvrijheid ten opzichte van het slachtoffer wordt ingeperkt. Deze maatregel is van kracht tot zekerheid over de feitelijke gebeurtenissen is verkregen. Wanneer meer duidelijkheid over de feitelijke gang van zaken bestaat kan als reactie op pestgedrag een sanctionering volgen. De dader doorloopt tevens een, op zijn persoonlijke ontwikkeling gericht, traject.

Het slachtoffer kan rekenen op hulp van de leerkracht, gericht op weerbaarheid en zelfvertrouwen. Nagegaan zal worden wat dient te gebeuren om zo snel mogelijk een veilige omgeving te realiseren. In een volgend stadium zal worden bekeken of met het slachtoffer het doorlopen van een meer op eigen persoonsontwikkeling gericht traject gewenst is.

De meelopers worden gehoord wanneer nader onderzoek gewenst is. Ook zij worden in voorkomende gevallen

op een confronterende wijze aangesproken. In tweede instantie kan worden besloten tot sanctionering en/of vervolgtraject.

In een plan van aanpak worden altijd afspraken gemaakt tussen de groepsleerkrachten in de school. Middels deze afspraken wordt gezorgd dat, bij het toezicht tijdens de lessen, bij het buitenspelen en dergelijke, sprake is van een consequente aanpak.

6. Omgangsregels.

Naast de schoolregels over het gebruik van het gebouw en het gedrag en de afspraken rond het gebouw kennen we de volgende omgangsregels:

Schoolresultaten en uiterlijk kunnen nooit de reden zijn om mensen te beoordelen, uit te lachen of uit te schelden.

Iedereen mag zijn eigen mening hebben, mits je de ander niet schaadt.

Als je iets van een ander wilt pakken of gebruiken vraag je daarom.

Iedereen doet mee, we sluiten geen kinderen buiten de groep.

Ieder bemoeit zich met zijn eigen zaken en we zeggen geen dingen van anderen die niet waar zijn.

We zijn eerlijk.

We luisteren naar elkaar en helpen degene die hulp nodig heeft.

We kiezen geen partij bij een ruzie tussen twee andere kinderen.

Word je gepest, vertel het aan je ouders, de meester of de juf, dit is geen klikken.

Zie je dat iemand een ander pest, vertel het ook aan de meester of juf. Ook dit is geen klikken.

Deze afspraken gelden binnen de school, maar ook daarbuiten.

Help ook anderen om zich aan deze afspraken te houden

7. In de praktijk op ter Does

Onze school zorgt ervoor dat het pestgedrag op de volgende manieren wordt aangepakt:

1. **Hulp aan het gepeste kind** in de vorm van individuele- en klassengesprekken, adviezen en in sommige gevallen verwijzing naar instanties die sociale vaardigheidstraining geven.
2. **Hulp aan de pester** in de vorm van individuele- en klassengesprekken, adviezen en in sommige gevallen verwijzing naar instanties die sociale vaardigheidstraining geven.
3. **Hulp aan de zwijgende middengroep** in de vorm van het mobiliseren (in actie brengen) van deze groep.
4. **Hulp aan de leerkracht** in de vorm van achtergrondinformatie, hulpmiddelen voor gebruik in de klas, bespreking tijdens teamvergaderingen over de aanpak van het pestgedrag, gezamenlijke afspraken.
5. **Hulp aan de ouders** in de vorm van achtergrondinformatie en adviezen.
6. Het aanstellen van **2 contactpersonen** op school.

Wij zijn er van overtuigd dat preventief werken aan pesten de beste resultaten oplevert.

Daarom hebben we een plan van aanpak gemaakt om pesten te voorkomen. Dit plan krijgt vorm in het bevorderen van een goed pedagogisch klimaat. Dat doen we door middel van de onderstaande programma's:

Goed van start (begin schooljaar)

“Goed van start” helpt je om samen met de leerlingen in het begin van het schooljaar de toon te zetten voor een fijn en positief leerklimaat. Uitgangspunt is dat samen met leerlingen wordt bekeken wat er allemaal goed gaat in de klas. Zo wordt de nadruk gelegd op positieve zaken. Leerlingen zullen trots zijn op wat er allemaal goed gaat in hun groep en zullen bereid zijn mee te denken over oplossingen voor zaken die nog beter kunnen. Zo wordt het voor de leerkracht “niet mijn klas maar onze klas” Uitgangspunt zijn de klassenvergaderingen aan het begin van het schooljaar. Samen met de leerlingen regels opstellen en handhaven, met behulp van klassenvergaderingen van “Goed van start”, is een investering waar de groep de rest van het schooljaar veel plezier van zal hebben.

Coöperatief leren (dagelijks)

In alle groepen wordt gewerkt met coöperatief leren. De kinderen werken samen in teams van 4 kinderen en gebruiken daarbij coöperatieve werkvormen. Door deze werkvorm leren ze elkaar beter kennen, elkaar helpen, motiveren en stimuleren en leren ze omgaan met elkaars zwakke en sterke kanten. Samen proberen ze te komen tot oplossingen en samen zijn ze verantwoordelijk de resultaten. Klasbouwers verbeteren de sfeer en de samenwerking in de klas en teambouwers versterken het samenwerken binnen de kleine groep.

Natuurlijk sociaal (dagelijks)

Door het aanleren van sociale vaardigheden en sociale rollen worden de kinderen sociaal vaardig waardoor pesten wordt voorkomen. Voorbeelden van sociale vaardigheden zijn: elkaar helpen, hulp vragen, anderen niet storen, andere complimenteren, elkaar aanmoedigen. Daarvoor worden sociale rollen gebruikt als de aanmoediger, de complimentengever, de werkverdelers, de materiaalchef enz.

WINWIN (dagelijks)

WINWIN is een goed-gedragprogramma waarbij kinderen wordt geleerd verkeerd gedrag te analyseren en om te buigen in goed gedrag, waarbij in een nieuwe situatie werkvormen gebruikt kunnen worden om fout gedrag te voorkomen.

Kwink (wekelijks)

Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). Inclusief burgerschap en mediawijsheid. Voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Praktisch, leuk en altijd actueel. Gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep. Daarom Kwink!

- Voorkomt verstoring gedrag en pesten
- Kent een groepsbrede, preventieve aanpak
- Zorgt voor een sociaal veilige groep
- Verhoogt de leeropbrengsten
- Werkt met vijf bewezen gedragscompetenties
- Biedt iedere les unieke filmpjes
- Voldoet aan de Wet Sociale Veiligheid
- Is leuk!

Kwink zet de kracht van de groep in tegen pesten

Een sterke, sociaal veilige groep voorkomt pesten. In zo'n groep spreken kinderen elkaar op een positieve manier aan op hun gedrag. Kwink leert kinderen hoe dat moet. Met een structureel, goed doordacht programma dat meetbaar is in [de SCOL \(Sociale Competentie Observatie Lijst\)](#) en daarmee al aan een belangrijke eis van de Inspectie van het Onderwijs voldoet.

Kanjertraining.

Sinds het schooljaar 2006-2007 wordt er op school in verschillende groepen gewerkt met de Kanjertraining. Met de kanjerlessen kunnen veel gedragsproblemen voorkomen worden. Maar het is ook goed mogelijk om een moeilijke klas weer op de rails te zetten, zodanig dat de leerlingen zich weer op een normale manier kunnen en durven uiten.

Met de kanjertraining worden de volgende doelen bereikt:

- De leerkracht wordt gerespecteerd;
- Pestproblemen worden opgelost;
- Leerlingen durven zichzelf te zijn;
- Leerlingen voelen zich veilig
- Leerlingen voelen zich bij elkaar betrokken.
- Leerlingen kunnen hun gevoelens onder woorden brengen.

Centraal in de lessen staan de 4 gekleurde petjes: het gele petje van het bange konijntje, het rode petje van het lachende aapje, het zwarte petje van de pestende pestvogel en het witte petje van de kanjertijger.

Bij de kleuters wordt er gewerkt met "Het kleine Kanjerboek". Het verhaal gaat over Max die een dorpje heeft ontdekt waarin pestvogels, tijgers, konijnen en apen uiteindelijk op een goede manier met elkaar omgaan.

De groepen 3 en 4 werken met het boek "Max in de klas". Dit boek is een vervolg op het kleine Kanjerboek.

“Het grote Kanjerboek” wordt in de bovenbouwgroepen gebruikt. Naast deze lessen, wordt er in deze groepen veel gewerkt met inzicht gevende oefeningen.

Antipestprogramma PRIMA (het hele jaar door)

In het schooljaar 2015-2016 is het antipestprogramma PRIMA ingevoerd.

De onderdelen zijn verdeeld over drie niveaus: schoolniveau, groepsniveau en individueel niveau. Op elk niveau is er aandacht voor verschillende doelgroepen: leerlingen, leerkrachten, ouders en begeleiders.

Het effect van de aanpak wordt structureel gemeten en gemonitord.

Vaste PRIMA-onderdelen zijn:

- Kernteam
- Bijeenkomsten
- E-learning
- Pestmeter
- Lespakket
- Eindevaluatie

Kernteam

Met PRIMA vormt de school een Kernteam Pesten bestaande uit drie personen (contactpersoon, IB en directeur). Dit kernteam komt minimaal 1x per maand bij elkaar om de voortgang en knelpunten m.b.t. pesten te bespreken.

E-learning voor leerkrachten en ander personeel

Alle leerkrachten en andere personeelsleden van de school volgen het e-learning programma van PRIMA. E-learning is een effectieve en efficiënte manier om personeel in korte tijd digitaal te scholen.

Pestmeter

PRIMA heeft een pestmeter ontwikkeld in de vorm van verschillende online vragenlijsten: één voor de leerlingen, één voor de leerkrachten en één voor de ouders. De pestmeter maakt duidelijk wat er werkelijk speelt op en rondom de school. De pestmeter wordt 2x per jaar door alle leerlingen ingevuld en 1x per jaar door de leerkrachten en de ouders.

Lespakket

Wij maken geen gebruik van het lespakket maar gebruiken daarvoor KWINK (zie verderop)

Ter Does opiniepanel pesten

Een twintigtal ouders maakt deel uit van het “opiniepanel pesten”. Regelmatig leggen we deze ouders een casus voor om er achter te komen hoe ouders hier over denken en welke oplossingen zij voorstellen. Van deze reacties maken we vervolgens dankbaar gebruik om problematieken op een gedragen wijze op te lossen.

Eindevaluatie

Aan het einde van ieder schooljaar vindt een evaluatie van de PRIMA-aanpak plaats. Het kernteam pesten verzorgt deze evaluatie.

Plan van aanpak PRIMA

Op het moment dat er een vermoeden is van pesten wordt het volgende stappenplan uitgevoerd:

1. Observatie
2. Info van collega's
3. Gesprek met leerlingen
4. Vragenlijst groep
5. Gesprek ouders

Observatie

- Dit gebeurt discreet en onopvallend
- Er wordt op verschillende momenten geobserveerd: op het schoolplein, in de klas, op de gang, tijdens de gymles en op andere plaatsen. Wat doen de leerlingen op deze momenten?
- Observatie klasgenoten. Met wie gaan ze om?
- Welke signalen worden herkend?

Info van collega's

- De leerkracht vraagt of bespreekt het vermoeden van pesten met een duo-leraar, de contactpersoon en/ of andere betrokken collega's. Eventueel aanvullend met de intern begeleider.
- Het leerlingvolgsysteem wordt geraadpleegd om inzicht te krijgen in informatie rond deze leerling van andere leraren
- Ook kunnen de overblijfbegeleiders en de gymleraar worden betrokken

Gesprek met leerlingen

- De leerkracht houdt korte, individuele gesprekken met vijf tot zes leerlingen: de (waarschijnlijk) gepeste en voor de rest goed aangepaste, populaire leerlingen die vrijwel zeker niets met het pesten te maken hebben.
- In de gesprekjes wordt achterhaald:
 - Hoe de sfeer in de groep wordt ervaren
 - Of er wordt gepest
 - Wie erbij betrokken zijn

Vragenlijst groep

- De leerkracht deelt de vragenlijst uit in de klas en laat leerlingen deze invullen
- Er wordt bij verteld dat de leerkracht geen namen zal noemen bij het bespreken van de resultaten
- De lijst wordt in de klas ingevuld en opgevouwen ingeleverd
- Als de sfeer in de klas niet veilig genoeg is, dan kan de lijst ook thuis worden en gevuld en op school worden ingeleverd in een dichtgeplakte enveloppe

Vragenlijst Hoe vind jij het in de groep? Hoeveel goede vrienden heb jij in de groep? Heeft iedereen iemand om mee samen te spelen of samen te zijn? Wordt er iemand gepest? Zo ja, wie dan? Door wie wordt hij/ zij gepest? Word je zelf wel eens gepest? Zo ja, door wie dan?
--

Gesprek ouders

- De leerkracht heeft alle beschikbare informatie verzameld en beschikbaar
- Het doel van het gesprek wordt aangegeven. Er wordt helder gemaakt dat het pestgedrag onacceptabel is en er wordt vastgesteld dat er een groepsnorm overschreden is.
- Laat ouders hun kant van de zaak vertellen. Luister goed en denk in oplossingen
- Vat samen, leg afspraken en consequenties duidelijk vast. Maak een vervolgspraak en sluit positief af.